

Стащук О.В.,

д.е.н., професор кафедри фінансів,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Янчук Ю., Бортник А.,

студентки 2 курсу факультету економіки та управління,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ УКРАЇНИ

За допомогою бюджету держава зосереджує певну частину внутрішнього валового продукту і витрачає його на розвиток народного господарства, охорону кордонів, соціальне забезпечення населення, утримання органів державної влади. Верховна Рада України щороку встановлює державний бюджет, який затверджується законом. Дефіцит бюджету може стримувати або прискорювати розвиток держави, а також є основним інструментом фінансово-кредитної політики держави. Вона може суттєво вплинути на соціально-економічне становище країни. Зараз не можна назвати жодної країни, яка б ніколи не стикалася з дефіцитом державного бюджету. Це стосується і України. Якщо говорити на користь ринкової економіки, то дефіцит бюджету негативно впливає на соціально-економічний розвиток держави. У розвитку сучасної держави найбільш актуальною є розробка напрямів скорочення та подолання бюджетного дефіциту.

Бюджетний дефіцит – досить поширене явище в економіці будь-якої держави. В Україні це явище можна назвати хронічним. Для населення наявність дефіциту має непряме значення, але для його покриття ресурси покриваються за рахунок сплати податків. Бюджетний дефіцит зазвичай оцінюється у відсотках від ВВП. В Україні як ніколи актуальна тема бюджетного дефіциту. Проблема її подолання є одним із найважливіших і дискусійних фінансових питань. Під час його обговорення часто враховують досвід інших країн, економіка яких нормально функціонує з дефіцитом бюджету 5-10 відсотків ВВП. Ситуацію погіршують несприятливі чинники вітчизняної економіки, низький рівень ВВП [5].

Одним із головних факторів накопичення та зростання боргових зобов'язань держави та витрат на обслуговування боргу, що призвело до розвитку боргової

проблеми в бюджетно-фінансовій системі країни, став значний рівень дефіциту державного бюджету та негласна політика . надати державну гарантію зовнішніх запозичень.

Велику роль у дефіциті бюджету країни відіграє також безробіття. Збільшення цього призводить до зростання державних витрат. Завдяки зменшенню безробіття збільшуються доходи держави, оскільки працюючі громадяни мають можливість при отриманні зарплати купувати більше товарів, отримувати послуги та платити податки. Тому зниження рівня безробіття є важливим напрямком скорочення бюджетного дефіциту [4].

Не варто забувати, що повномасштабне військове вторгнення Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року, а також подальша ескалація бойових дій на території України завдали серйозного удару по території України. . українська економіка. однозначно відображається на виконанні показників бюджету поточного року. Уряд негайно вжив спеціальних заходів щодо перенаправлення бюджету країни на військові цілі та здійснення найнеобхідніших для життєдіяльності населення соціальних витрат. Так, за оперативною інформацією Державної казначейської служби України, у січні-квітні 2022 року касові видатки державного бюджету становили 558,1 млрд грн, у тому числі за загальною базою державного бюджету – 523,3 млрд грн, що становить 77,7% від бюджет. графік звітного періоду. Як повідомлялося, за словами міністра фінансів Сергія Марченка, Україні необхідно додатково 5 мільярдів доларів на місяць протягом 3-4 місяців для покриття поточних потреб. Ця сума перевірена міжнародними партнерами [2].

Загальновідомо, що дефіцит бюджету існував або є майже в кожній країні світу. Це не унікальне явище. Для деяких країн дефіцит бюджету є негативним явищем, яке безпосередньо впливає на їх економічний розвиток. Є країни, які вважають дефіцит бюджету нормальним явищем. Навіть при низькому дефіциті вони продовжують розвиватися та працювати (США, країни ЄС) [1]. Є багато прикладів того, як інші країни долали бюджетний дефіцит. Естонія застосувала механізм оподаткування розподіленого прибутку підприємств, тобто дивідендів. Таким чином створено сприятливий мікроклімат для залучення інвестицій та

збільшення сукупного попиту. А Німеччина активізувала свою діяльність, знизивши корпоративний податок до 15% і зменшивши видаткову частину. Щоб скоротити дефіцит, у 2015 році Франція посилила контроль за сплатою податків та ухиленням від сплати податків, а також боротьбу з шахрайством, те ж саме зробила Великобританія, яка збільшила податковий тягар і скоротила витрати на утримання державного апарату [3] .

Тож дефіцит бюджету – явище досить поширене. Світова практика показує, що будь-яка країна зможе поступово подолати бюджетний дефіцит, і Україна не є винятком. Потрібно дочекатися завершення військового вторгнення РФ на територію України. Звісно, для відновлення економіки знадобиться не один рік. Перш за все, уряд має вжити необхідних заходів для збалансування бюджету. Слід подумати про фінансування галузей, які сприятимуть розвитку національної економіки та збільшенню надходжень до бюджету. Це може бути ІТ-сектор або промисловість. Також необхідно боротися з безробіттям і забезпечувати більше робочих місць для населення. Для подолання дефіциту бюджету можна використати досвід зарубіжних країн.

Література

1. Бюджетний дефіцит в Україні та проблеми його фінансування URL: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_10_3/stat_10_3/76.pdf (дата звернення: 06.11.2022).
2. Державний бюджет України URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3473501-deficit-derzbudzetu-za-persi-cotiri-misaci-2022-roku-sklav-1466-milarda.html> (дата звернення: 06.11.2022).
3. Аналіз дефіциту державного бюджету України URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/3406/1/аналіз%20дефіциту%20державного%20бюджету%20України.pdf> (дата звернення: 06.11.2022).
4. Скорочення ВВП та безпрецедентний дефіцит бюджету: у МВФ оцінили наслідки війни для економіки України. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochennya-vvp-ta-bezprecedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-oczynyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny> (дата звернення: 07.11.2022).
5. "Цифри шокуючі, бо ми у війні". Як песимістичний проєкт бюджету-2023 вплине на українців. URL: <https://susplne.media/281978-cifri-sokuuci-bo-mi-u-vijni-ak-pesimisticnij-proekt-budzetu-2023-vpline-na-ukrainciv/> (дата звернення: 07.11.2022).